1. Førsteblad 1.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2 | Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr. | Herad: Kinsarvik

Emne: Transport av høy. | Bygdelag: Hussgrend m. m.

Oppskr. av: Sigurd Ratvig | Gard: Hus

(adresse): Agjessam | G.nr. | Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. både og

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Jakob M. Hus Kinsarvik bonde 73 år

SVAR

1) Stort sett på same vis som gardbrukarane her som nøgje gardsdrift, nokre husmenn og uppsittjarar ikkje her. Enno vert det slege noko litt i utmarka og på sjøyrane (Eidfjord) men det vert mindre og mindre. Utslått og etterslått var halde seg lengst på småbruk husmannsplassar og hjå uppsittjarar. Tid som ingen hest var lyst nytta ingen meir ~~stutt~~ kjelke, sleie. Lånar hest etter fôret kan det gjerne dugna

2) Transporten er på vogn sleie eller er det lagleg so kan ein netta det i netter ein kallar. Sleden er av ungt tre. Å frakta høyet på den måten kallar ein å sleppa det eller å dra det på sleie. Kor mykje ein legg på sleden må retta seg etter lendet - tid ... er mel det vanlege når det heller undanbakka. Når ein kjører på ein sleie so lek ein til hest og la oksane bakover. No brukar ein ... å festa i sleden før var det vidjer til alt slikt. Når ein lagar og høybør, oksar ein høyet i fimtlege gang so legg ein det

6384

på toget. Toget som vert bruka til å bera
sund "kallar lyptatog": Ein held toget over
aksli, ungar nivra seg und å ha toget
over "nakken" og gjenda heile det und
framme. Når han som skal bera høyi
skal "reisa og" så kan gjerne hjelp um
det er flatt lende eller høyi er tungt
og det er andre tilstades. Den som skal
"reisa" kan sta framføre kvarm og
drar i toget; men det vert vanlegt
er at han "stend bakanfor og skuvar"
etter. Var det bratt og ulendt brukte ein
gjerne å laga "vikka" av høyet; men
det vanlege var å ha det i "vodda,"
den var laga av grov hampetråd.
Denne kunde dei då vita utfor bakkar
[illegible] hamrar o. s. v. Kvinst i Hjølmo
dalen i Eidfjord hadde ei eit slags tog
som dei kalla "kast". Dei kasta eller
velte dei voddane utfor. Å få høyet
heim eller til vetters på denne måten kalla
dei å "vodda høyet", "vodda det heim" eller
"vodda" det til vetters. Høygpusking er
vorte vanleg i heile Hardanger (etter det
som er sagt og skrive er det i Hardanger
den fyrst er teken i bruk. Ein brukar ikkje
kløyve til høy men kvilebåra og båra,
alt etter som lendet er. Kvilebåra ein
brukar til gras og turt høy er gjerne
større en dei vanlege kvilebårar og
er og laga av grindverk. Ein
kan ha ei "provisorisk" båra av tvo
stavar, men det vanlege er at det
minst må vera tvo tverstre. Båra vert
bruka av alle som bere kan. Ein kjelke

6384

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

2. Førsteblad 3.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2.

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Transport av høy.

Oppskr. av:

(adresse):

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

eller slede som vart brūka til høyflutning og vanleg sjå slik ūt.

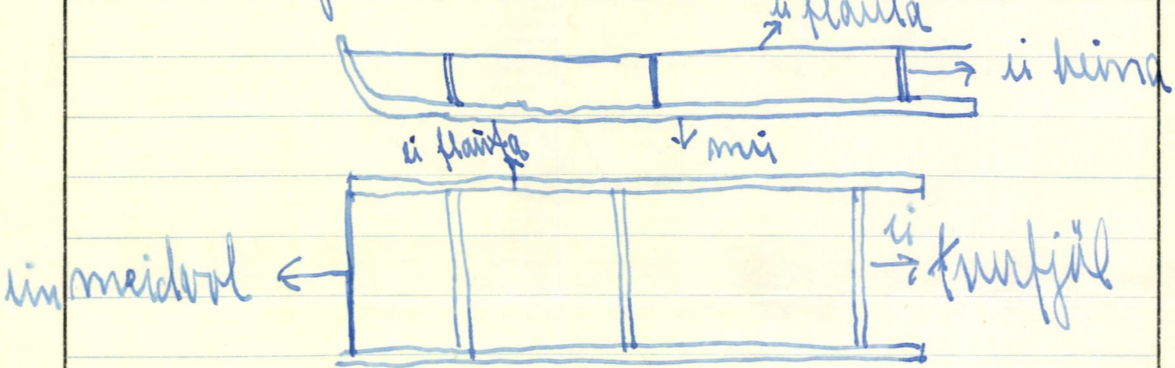

3) Ein køyrer høyet heim frå ūtløene på vinterføret när ein ikkji kan brūka løypestreng. Då tek ein det heim slik det høver.

4) I kåmmi vart helst brūka og vert brūka firhjulsvogn, vanleg slede og hjulslede. Storleiken kunde variera frå gard til gard som storbruk og som småbruk. Ein brūka ikkji ordet slede um høyvogna. Hjulsleden var bore hjul. I eldre tider vart sledemeiane lagga med andt treslag, ask eller eik. Bjørk kunde ein til naud brūka. No vert dei jernskodde. Ein fikk ikkji køyra med meislede eller hjulslede på dyrka mark, utan det var

6384

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

godt sniføre. Det var ei vanleg vogn til høy- og kornkjøyring, men før skunde dei og bruka vanleg arbeidsvogn der ein sette upp grindar på sidone og framme og bak. Kjenner ikkje til om det her var nokon bygdi på lunne(?). Lasset vart lagt upp i fangvis tom det er høy. Ein gjer det uppi og trakkar. Er det korn legg ein "bundane" kornendi vassrett uppi! Ein rekna 4 gilde høybyrder i eit lass. Kjenner ikkje til um det var eller er nokon regel for siste lasset. Det kunde vera stort eller lite etter som det var høy til. Ein nytta ve ned alt. Var det ei gjenta som var med og lesse so var det mykje på at ho vart ei syrgjeli(?) og ma(?) hugsa(?) um ho raka vel etter seg som dei sa. Lasset vart fest med ei høytong. Høytongi er slik ut

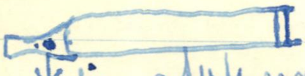

ein stuttnagel til å festa treet som vert kalla gyrstag (vert uttala "jyrebog") Det vert kalla å gyrja "lasset. Det er forskjel på haralda(?). Til høyalog er det sett ut: 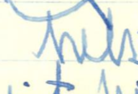 Det skulde vera so mange byrar helst i ein høystakk at det vart eit visst antall heile lass Elles var det gjerne slik at so vidt mogeleg skulde den eller den høystakken vera so eller so stor (antall byrder). I lauvstakkane var det so eller so mange tjug eller hundrad. Eit lauvhundrad er = 120. Vinterlasset er størst. Eit vanleg heve ein kvist(?) på mine kantar

5) Ved fellesslått var høyet delt i byrder. Dei køyrde heim um vinteren. Dei mest gjerne saman um det hende seg. Dei avtala dag og time saman

6) Dei bråte(?) i fellesskap um dei brukte same vegen

6384

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING